

ทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานวิชาการเกษตร

Attitudes of the District Agricultural Officers Towards Agricultural Technological Agencies

ชัยรี นฤทุม และ ชูเกียรติ รักซ้อน¹

Chatcharee Naritoom and Chukiat Ruksorn

ABSTRACT

The objectives of this study were : (1) to determine personal characteristics of district agricultural officers; (2) to determine attitudes of the officers in dealing with agricultural technological agencies; (3) to determine the relationship between attitude of the officers and various agricultural technological agencies; and (4) to determine the problems on technical coordination of the agencies. This investigation was made using a mail questionnaire to collect data from 680 selected officers. The collection of data was done during February through March 1984. Four hundred and forty officers responded. The data were analyzed for various statistical measures to study differences opinions among the respondents.

The results were as follows. The majority of district agricultural officers (D.A.O.) were between 37 to 47 years old, graduated three years of vocational education, official status level 5, and had been as D.A.O. for 1 - 9 years. The most significant and major activity where they cooperated with the sources of agricultural technology was to pass - on the basic information to the farmers in their respective areas. The minor activity they cooperated together was to communicate and bring the research work for use in extension work and the least activity was to set up working group committees. The attitudes of D.A.O. towards the cooperation with agents and towards the subject matter specialist (SMS) in the province was positive but towards Kasetsart University (K.U.) and off - province were doubtful. Their attitudes towards research results were that they doubted such results, especially whether the number of acceptable results were adequate and the most specifically whether those results had been concluded for their use in time. Towards the working process of the source of agricultural knowledge, D.A.O. 's attitudes were doubtful in all agents especially in providing resource persons, and follow up services. After testing the hypothesis it was found that there was no significant difference between D.A.O. 's attitudes and age, education, official status, length of service and being with the different agricultural regions. The D.A.O. recommended to increase the numbers of S.M.S. who had field workshop experience in the regions. They also suggested to have similar programmes for S.M.S. and D.A.O. once or twice a year. The K.U. was the biggest and the most reliable source of knowledge but it rarely had chance to contact because of distance problems. They

¹ ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

The National Agricultural Extension and Training Center, Kasetsart University, Kamphaengsaen, Nakhon Pathom, Thailand.

suggested that K.U. should publish the research work and also use the mobile units. Suggestions given by the researcher directed towards additional research and public relations activities of the research results should be undertaken in support to problem - solving of the district agricultural officers of the country.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเพื่อ (1) ศึกษาถึงภูมิหลังของเกษตรอำเภอ (2) ศึกษาทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานทางวิชาการเกษตร (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานวิชาการต่าง ๆ (4) ศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ในการขอความร่วมมือทางวิชาการจากหน่วยงานวิชาการ วิธีการศึกษาใช้ส่งแบบสอบถามให้เกษตรอำเภอ 680 ราย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2527 ได้แบบสอบถามกลับมา 440 ชุด หรือร้อยละ 64.7 ผลการศึกษาพบว่า เกษตรอำเภอส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 37 - 48 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถานภาพทางราชการระดับ 5 เป็นเกษตรอำเภอมาแล้ว 1 - 9 ปี สำหรับกิจกรรมที่ทำร่วมกับหน่วยงานวิชาการเกษตรมากที่สุดคือ การให้ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรในท้องที่ที่รับผิดชอบ กิจกรรมที่ทำร่วมกันน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งกรรมการเพื่อปฏิบัติงานร่วมกันและการติดต่อเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ในการส่งเสริม ส่วนทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อการประสานงานและต่อด้านักวิชาการของหน่วยงานวิชาการในจังหวัดค่อนข้างดี และไม่แน่ใจถึงการประสานงานกับหน่วยงานนอกจังหวัด และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แต่สำหรับการประสานงานกับหน่วยงานวิชาการและติดต่อนักวิชาการในจังหวัด จะมีทัศนคติค่อนข้างดี สำหรับทัศนคติที่มีต่อผลงานวิจัยนั้น พบว่าเกษตรอำเภอมีทัศนคติไม่แน่ใจต่อผลงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการทุกแหล่ง โดยเฉพาะความพอเพียงของงานวิจัยและการนำผลงานวิจัยไปใช้ในท้องที่ได้ทันที ส่วนลักษณะการดำเนินงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการ

เกษตรอำเภอก็มีทัศนคติไม่แน่ใจทั้ง 3 แหล่ง โดยเฉพาะเรื่องของการจัดบุคลากรและการติดตามผลงานวิจัยว่าใช้ได้ดีเพียงใดในท้องที่ ทดสอบสมมติฐานพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างทัศนคติของเกษตรอำเภอกับอายุ การศึกษาสถานภาพทางราชการสังกัดสำนักงานเกษตรภาคและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอแต่อย่างใด และเกษตรอำเภอส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการจัดบุคลากรด้านวิชาการเพิ่มเติม โดยเน้นการเพิ่มประสบการณ์เกี่ยวกับท้องที่ให้มากขึ้น และเสนอให้มีการสัมมนาระหว่างนักวิชาการและนักส่งเสริมปีละ 1 - 2 ครั้งด้วย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นแหล่งวิชาการที่ใหญ่ และน่าเชื่อถือที่สุด แต่อยู่ห่างไกล ติดต่อลำบาก จึงเสนอให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดทำข่าวสารการวิจัยแจกจ่ายให้เกษตรอำเภอทราบ และควรมีหน่วยเคลื่อนที่ออกไปเผยแพร่ความรู้ด้วย และผู้วิจัยได้เสนอแนะให้หน่วยงานวิชาการต่าง ๆ กำหนดงานวิจัยเป็น 2 ส่วนคือ วิจัยพื้นฐานร้อยละ 30 และวิจัยประยุกต์ร้อยละ 70 รวมทั้งควรมีหน่วยงานกลางควบคุมงานวิจัยมิให้ซ้ำซ้อน และงานวิจัยควรทำต่อเนื่องและให้ครบวงจร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเสนอแนะให้ใช้ประโยชน์จากการประชุมวิชาการประจำปี ซึ่งจัดขึ้นโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เผยแพร่ผลงานวิจัยใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรอำเภอควบคู่ไปกับการทำเอกสารทางวิชาการอย่างง่าย ๆ แจกจ่ายให้แก่เกษตรอำเภอ

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ

ร่วมใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการเกษตรนั้น ต้องการความร่วมมือร่วมใจของหน่วยงานต่าง ๆ ในภาครัฐบาล เพื่อเร่งเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางการเกษตรแผนใหม่ ให้แก่เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ใหม่ ๆ เหล่านั้นไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลต่อการยกระดับฐานะของเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เกษตรกรอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรมาก มีหน้าที่สำคัญคือการนำวิชาการเกษตรแผนใหม่ จากนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ไปให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นของตน และนำเอาปัญหาทางการเกษตรจากเกษตรกร มาให้นักวิชาการได้ค้นคว้าหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ แต่จากสภาพที่แท้จริงนั้น เราจะพบว่า ผลงานค้นคว้าวิจัยใหม่ ๆ บางเรื่องมิได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตร ทำให้เกิดการสูญเปล่า และยังเป็นผลต่อการพัฒนาการเกษตร ทำให้ล่าช้าไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาการแผนใหม่ไม่ถึงมือเกษตรกร ทำให้หน้าจะมีการศึกษาถึงทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานวิชาการเกษตร เพื่อจักได้นำมาใช้ปรับปรุงการทำงานร่วมกัน ของนักส่งเสริมและนักวิชาการในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาถึงภูมิหลังของเกษตรกรอำเภอ
2. ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานทางวิชาการเกษตร ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในเรื่องต่อไปนี้

- ก. การประสานงานกับหน่วยงานวิชาการนั้น
- ข. นักวิชาการของหน่วยงานวิชาการนั้น
- ค. ผลงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการนั้น
- ง. การดำเนินงานของหน่วยงานวิชาการนั้น

3. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานวิชาการต่าง ๆ กับปัจจัยต่อไปนี้

- ก. อายุ
- ข. ระดับการศึกษา
- ค. สถานภาพทางราชการ
- ง. การสังกัดสำนักงานเกษตรภาค
- จ. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็นเกษตรกรอำเภอ

4. ศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ในการขอความร่วมมือทางด้านวิชาการ จากหน่วยงานวิชาการนั้น ๆ

การตรวจสอบเอกสาร

ชัชรี (2525) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของนักส่งเสริมว่า นักส่งเสริมเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมโยงประสานผลประโยชน์ระหว่างเกษตรกรกับนักวิชาการ โดยการนำความรู้จากนักวิชาการมาให้เกษตรกร ใช้ในการแก้ปัญหของเกษตรกรและชุมชน และรวมถึงการนำปัญหาของเกษตรกรและชุมชนไปให้นักวิชาการช่วยหาวิธีการแก้ไข ฉะนั้น นักส่งเสริมคือผู้เชื่อมช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างนักวิชาการ และเกษตรกร โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำความต้องการของทั้งสองฝ่ายมาดำเนินการให้บรรลุถึงเป้าหมายตามที่ต้องการ

แต่จากสภาพที่แท้จริงนั้น Clark (1974) ได้กล่าวไว้ว่า การค้นคว้าวิจัยของประเทศไทยเกี่ยวกับการเกษตรมีมากมาย และล้วนแต่มีประโยชน์ทั้งสิ้น แต่ผลงานค้นคว้าวิจัยเหล่านี้ถูกทอดทิ้งไว้ไม่นำมาใช้ประโยชน์ นักวิจัยส่วนใหญ่ทำงานโดดเดี่ยว โดยนำผลงานวิจัยใหม่ ๆ ของตนลงตีพิมพ์ในเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และตั้งความหวังว่า นักส่งเสริมคงจะนำผลงานวิจัยของตนไปประยุกต์ใช้กับปัญหาทางการเกษตรที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเองแต่ Clark (1974) กล่าวว่า นักส่งเสริมของไทยใช้ความรู้พื้นฐานทางการเกษตรของเขาไปใช้แก้ปัญหาในท้องถิ่นมากกว่าใช้วิทยาการ

แผนใหม่ที่นักวิจัยค้นคว้าได้

ซัซรี และตระกูลศักดิ์ (2522) ได้ทำการวิจัยถึงทัศนคติของเกษตรกรจังหวัด ที่มีต่อหน่วยงานทางวิชาการเกษตรพบว่า เกษตรจังหวัดมีระดับทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อการประสานงานกับหน่วยงานวิชาการเกษตร โดยเฉพาะหน่วยงานวิชาการเกษตรในจังหวัดของตนเอง เช่นเดียวกับทัศนคติที่มีต่อนักวิชาการในหน่วยงานวิชาการในจังหวัดนั้นเกษตรกรจังหวัดก็จะมีความระดับทัศนคติที่ค่อนข้างดีเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติของเกษตรกรจังหวัดที่มีต่อผลงานวิจัยและลักษณะการดำเนินงานวิจัย ของหน่วยงานทางวิชาการเกษตรแล้ว พบว่า เกษตรจังหวัดจะมีระดับทัศนคติที่แสดงให้เห็นว่า ไม่แน่ใจในผลงานวิจัย และลักษณะการดำเนินงานวิจัยของหน่วยงานนั้น ๆ

Clark (1974) ได้แนะนำให้ใช้สถานีทดลองต่าง ๆ ในการฝึกอบรมนักส่งเสริมทั้งระดับภาค จังหวัด และอำเภอ นอกจากนี้ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาในระดับภาค รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญสาขาส่งเสริมการเกษตร เพื่อช่วยในการฝึกอบรมและการติดต่อสื่อสารนำวิทยาการแผนใหม่จากนักวิจัยไปสู่เกษตรกรในท้องถิ่นนั้น

การประเมินผลโครงการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร ระยะที่ 1 ของกรมส่งเสริมการเกษตร 2527 สรุปว่า ในการฝึกอบรมรายปักษ์สำหรับเกษตรกรตำบลนั้น ถึงแม้ว่าจังหวัดต่าง ๆ จะสามารถจัดฝึกอบรมรายปักษ์ได้ตามปริมาณที่กำหนดแต่พบว่าประโยชน์ที่เกษตรกรตำบลได้รับยังไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากการเตรียมการไม่เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มีนักวิชาการเกษตรจำกัด ไม่เพียงพอกับปริมาณการฝึกอบรมที่มีจำนวนมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นเกษตรกรอำเภอทุกอำเภอ

จำนวน 680 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามแบบปิดและแบบเปิด จำนวน 6 ตอน คือ ภูมิหลังของเกษตรกรอำเภอ ทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อการประสานงานกับหน่วยงานวิชาการเกษตร ทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อนักวิชาการเกษตร ทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อผลงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการเกษตร ทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานวิชาการเกษตร และปัญหาต่าง ๆ ในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานวิชาการเกษตรและข้อเสนอแนะ ได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ในเดือนกุมภาพันธ์ 2527 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนเดือนมีนาคม 440 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.71 ใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถามจากเกษตรกรอำเภอ 2 เดือน คือเดือนมีนาคม ถึงเมษายน 2527

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าไคสแควร์ (chi - square test) เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน และได้กำหนดระดับทัศนคติตามค่ามัธยฐานเลขคณิตดังนี้ 1.0 - 1.50 จัดเป็นระดับไม่ดี, 1.51 - 2.50 ระดับไม่ค่อยดี, 2.51 - 3.50 ระดับไม่แน่ใจ, 3.51 - 4.50 ระดับค่อนข้างดี และ 4.51 - 5.0 ระดับดี

ผลการวิจัย

ภูมิหลังของเกษตรกรอำเภอ

อายุต่ำสุดของเกษตรกรอำเภอคือ 27 ปี อายุสูงสุด 59 ปี เกษตรอำเภอมีอายุระหว่าง 37 - 42 ปีมากที่สุด (45.23%) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 43 - 48 ปี (23.41%) การศึกษาของเกษตรกรอำเภอส่วนใหญ่จบ

ระดับ ปวช. และ ปวส. (52.73% และ 40.45% ตามลำดับ) ส่วนผู้ที่จบปริญญาตรี และโท นั้นมีจำนวนน้อยมากคือ (5.91% และ 0.23% ตามลำดับ) ส่วนสถานภาพทางราชการของเกษตรกรอำเภอส่วนใหญ่จะอยู่ระดับ 5 (61.89%) รองลงมาคือระดับ 6 (27.20%) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของเกษตรกรอำเภอส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 1 – 9 ปี (64.09%) รองลงมาจะดำรงตำแหน่งเกษตรกรอำเภอมาแล้ว 15 – 20 ปี (13.18%) สำหรับกิจกรรมที่เกษตรกรอำเภอเคยร่วมงานกับหน่วยงานวิชาการเกษตรนั้น พบว่าความถี่ในการร่วมงานกับหน่วยงานในจังหวัด (4843) มีมากกว่าหน่วยงานนอกจังหวัด (3070) หรือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (816) เนื่องจากอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน สภาพแวดล้อมต่าง ๆ คล้ายคลึงกันและมีความใกล้ชิดกันจึงทำให้สะดวกในการทำกิจกรรมร่วมกันมากกว่าหน่วยงานวิชาการเกษตรนอกจังหวัดหรือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และพบว่าความถี่ของกิจกรรมที่เกษตรกรอำเภอร่วมกับหน่วยงานในจังหวัดมากที่สุดคือ การจัดบรรยาย หรือฝึกอบรม (416) รองลงมาคือการจัดประกวดผลิตผลทางการเกษตร (413) การประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (407) และการให้ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรในท้องที่รับผิดชอบแก่หน่วยงานวิชาการเกษตร (405) ส่วนกิจกรรมที่เกษตรกรอำเภอร่วมงานกับหน่วยงานวิชาการในจังหวัดน้อยที่สุดคือ การติดต่อเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ในงานส่งเสริม (234) สำหรับความถี่ของกิจกรรมที่เกษตรกรอำเภอร่วมกับหน่วยงานนอกจังหวัดและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มากที่สุดคือการให้ข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรในท้องที่ความรับผิดชอบ (316) (131) ส่วนกิจกรรมที่ร่วมกันน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งกรรมการเพื่อร่วมกันปฏิบัติงาน (131) (14) สรุปโดยส่วนรวมแล้ว กิจกรรมที่เกษตรกรอำเภอทำร่วมกับหน่วยงานวิชาการเกษตรมากที่สุดคือ การให้ข้อมูล

เบื้องต้นของเกษตรกรในท้องที่ความรับผิดชอบ (853) รองลงมาคือการขอเอกสารคำแนะนำเพื่องานส่งเสริม (787) ส่วนกิจกรรมที่ร่วมกันน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งกรรมการเพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน (488) รองลงมาคือการติดต่อเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ในการส่งเสริม (549)

ทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อการประสานงานกับหน่วยงานทางวิชาการ

เกษตรกรอำเภอมีระดับทัศนคติค่อนข้างดีมากต่อการประสานงานกับหน่วยงานวิชาการเกษตรในจังหวัด (3.91) ส่วนการประสานงานกับหน่วยงานนอกจังหวัด (3.34) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (3.20) นั้น เกษตรอำเภอมีทัศนคติที่ไม่แน่ใจโดยเฉพาะกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น ไม่แน่ใจในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประสานงาน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความห่างไกลระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับเกษตรกรอำเภอก็ได้ นอกจากนั้นยังอาจเกี่ยวข้องับระบบราชการ ซึ่งไม่เอื้ออำนวยให้เกษตรกรอำเภอติดต่อกับหน่วยราชการอื่น ๆ ได้โดยตรง ต้องผ่านขั้นตอนมากมาย ทำให้เกิดความยุ่งยากและล่าช้าในการประสานงาน

ทัศนคติของเกษตรกรอำเภอที่มีต่อตัวนักวิชาการในหน่วยงานวิชาการเกษตร

เกษตรกรอำเภอส่วนใหญ่ระดับทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อตัวนักวิชาการ ในจังหวัด (3.80) ส่วนนักวิชาการจากหน่วยงานนอกจังหวัดและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น เกษตรอำเภอมีทัศนคติที่ไม่แน่ใจ (3.50) และ (3.41) ตามลำดับ สำหรับทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อตัวนักวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักวิชาการเกษตร ความเต็มใจที่จะเผยแพร่ผลงานวิชาการใหม่และความพอใจ เมื่อนักส่งเสริมนำผลงานวิจัยออกเผยแพร่นั้น เกษตรอำเภอมีทัศนคติที่ดีต่อนักวิชาการทั้ง

3 แห่ง แต่เกษตรอำเภอมีทัศนคติที่ไม่แน่ใจต่อตัวนักวิชาการทั้ง 3 แห่งในเรื่องของประสบการณ์ในการวิจัยตามสภาพท้องถิ่นที่เป็นจริง และจากจุดนี้เองเป็นสิ่งที่น่าสังเกต และเป็นสิ่งที่นักวิชาการทั้งหลายจะต้องคำนึงถึงปัญหาเรื่องนี้ว่า นักส่งเสริมต้องการให้นักวิชาการทำการวิจัยตามสภาพท้องถิ่นที่เป็นจริงมากกว่าการทำงานวิจัยในห้องทดลองหรือแปลงทดลอง ซึ่งการวิจัยตามสภาพท้องถิ่นจะช่วยให้เกษตรอำเภอสามารถนำผลงานค้นคว้าวิจัยดังกล่าวไปใช้กับเกษตรกรได้ทันที

ทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อผลงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการ

โดยส่วนรวมแล้ว เกษตรอำเภอมีทัศนคติที่ไม่แน่ใจต่อผลงานวิจัยของหน่วยงานวิชาการเกษตร โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณงานวิจัย การนำผลงานวิจัยนั้นไปใช้ในสภาพท้องถิ่นที่แท้จริง ความยากง่ายในการทำความเข้าใจกับผลงานวิจัย เป็นต้น แต่ก็มีสิ่งที่น่าสังเกตว่า เกษตรอำเภอส่วนใหญ่มีทัศนคติค่อนข้างดีต่อผลงานวิจัยของทั้ง 3 แห่งว่า เป็นผลงานวิจัยที่ให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่เกษตรอำเภอได้นำไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตรอยู่เสมอ

ทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อลักษณะ

การดำเนินงานของหน่วยงานวิชาการเกษตร

โดยส่วนรวมแล้ว เกษตรอำเภอจะมีทัศนคติที่ไม่แน่ใจต่อการดำเนินงานของหน่วยงานวิชาการทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับจำนวนบุคลากร การประเมินผลและการติดตามผล รวมทั้งระบบการให้บริการแก่ประชาชน สำหรับทัศนคติของเกษตรอำเภอที่ค่อนข้างดีจะมีต่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของหน่วยงานวิชาการเกษตรนับว่าเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่าอายุ การศึกษา สถานภาพทางราชการ การสังกัดสำนักงานการเกษตรภาค และระยะ เวลาในการดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรอำเภอที่มีต่อหน่วยงานทางวิชาการเกษตร

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรอำเภอ

หน่วยงานราชการในจังหวัด เกษตรอำเภอเห็นว่าหน่วยงานวิชาการในจังหวัดมีนักวิชาการน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้นักวิชาการที่มีอยู่ยังขาดประสบการณ์เนื่องจากเป็นบุคลากรรุ่นใหม่ ๆ ที่เพิ่งจบการศึกษา ทำให้ผลงานวิจัยที่ผลิตออกมาไม่น่าเชื่อถือ นอกจากนั้นในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานระดับอำเภอยังมีน้อยเกินไป และยังมีเทคนิคในการเผยแพร่ความรู้น้อยเกินไปด้วย นอกจากนี้ เกษตรอำเภอได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขไว้ด้วยว่า ควรจะจัดบุคลากรทางด้านวิชาการให้มากกว่านี้ และก่อนที่จะบรรจุให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการในจังหวัดควรจะให้ผ่านงานในระดับอำเภอก่อนเพื่อจะได้เพิ่มประสบการณ์ และจะได้รู้ถึงสภาพการณ์แท้จริงของเกษตรกรและปัญหาของเกษตรกร นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะให้มีการทดสอบผลงานวิจัยในสภาพท้องถิ่น และควรมีการสัมมนาระหว่างนักวิชาการและนักส่งเสริมเป็นประจำปีละ 1 - 2 ครั้ง หรือควรจะมีการปฏิบัติงานร่วมกันบ้างเพื่อเพิ่มความคุ้นเคยและยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรอำเภอได้อีกทางหนึ่งด้วย

หน่วยงานวิชาการนอกจังหวัด เกษตรอำเภอส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีโอกาสติดต่อกับหน่วยงานวิชาการนอกจังหวัด ทั้งนี้เพราะระบบราชการไม่เอื้ออำนวย แต่เกษตรอำเภอบางท่านก็เคยติดต่อกับหน่วยงานนอก

จังหวัด เห็นว่า นักวิชาการนอกจังหวัดมักจะมาจาก ส่วนกลางคือ จากกรมกองต่าง ๆ ไปทำการวิจัย ในสถานีวิจัยต่าง ๆ ซึ่งนักวิชาการเหล่านั้นมักจะไม เข้าถึงปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรการทำงานด้านวิชา การหรือด้านวิจัย มักจะมุ่งเฉพาะปัญหาที่นักวิชาการ เห็นว่าสำคัญโดยไม่ยอมฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอ เนาะของผู้ปฏิบัติงานในสนาม ซึ่งเกษตรกรอำเภอได้เสนอ เนาะว่านักวิชาการควรศึกษาปัญหาที่แท้จริงในชนบท ก่อน แล้วนำมาค้นคว้าวิจัยโดยฟังความคิดและข้อเสนอ เนาะของผู้ที่ปฏิบัติงานในสนามบ้าง นอกจากนั้นผลงาน วิจัยต่าง ๆ ควรจะนำมาปรับให้ง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อที่ นักส่งเสริมได้นำไปใช้ได้ทันที และยังเสนอแนะให้มีการ ติดตามผลการวิจัยที่เสนอออกมาว่ามีข้อบกพร่องอย่าง ใดเมื่อนำไปใช้ในท้องที่แล้ว

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกษตรอำเภอส่วนใหญ่ มีโอกาสติดต่อกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ น้อยมากเนื่องจากอยู่ไกลกัน แต่เกษตรอำเภอส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นแหล่ง วิชาการที่ใหญ่ที่สุดและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุดใ ประเทศ เกษตรอำเภอจึงเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ควรจะจัดทำข่าวสารการวิจัยแจกจ่าย ให้แก่เกษตรอำเภอบ้าง นอกจากนั้นอาจจะมีการหน่วยบริ- การเคลื่อนที่ออกไปให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มากขึ้น หรืออาจจะจัดทำในรูปของการส่งนิสิตออกไปร่วมงาน เผยแพร่วิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นิสิตในอนาคต นอกจากนั้น เกษตรอำเภอบางท่านยังเสนอแนะว่า งานวิชาการต่าง ๆ ที่จะนำเสนอให้เกษตรกรโดยผ่าน ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ ม.ก. หนังสือพิมพ์ ควรจะแจ้งให้เกษตรกรอำเภอทราบก่อน เพื่อจะได้ช่วยชี้แจงรายละเอียดให้เกษตรกรได้ทราบต่อไป ในกรณีที่ เกษตรกรไม่เข้าใจ นอกจากนั้นยังช่วยลดข้อขัดแย้ง ระหว่างนักวิชาการและนักส่งเสริมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

การวิจัย

1. หน่วยงานวิชาการต่าง ๆ ควรจะได้กำหนด งานวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยพื้นฐาน ร้อยละ 30 และงานวิจัยประยุกต์ร้อยละ 70 เพื่อที่จะได้ผลงาน วิจัยที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรได้จริง
2. ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ควบคุมงาน วิจัยซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ มิให้ซ้ำซ้อนกัน เรื่องใดที่ซ้ำซ้อนควรประสานงานให้ทำการวิจัยร่วมกัน
3. งานวิจัยควรเป็นงานวิจัยต่อเนื่องอย่างมีระบบ และควรทำให้ครบวงจร
4. ผลงานวิจัยที่ได้ ควรนำไปทดสอบในท้อง ที่และควรมีการติดตามผลงานวิจัย ว่าสามารถใช้ใน ท้องที่ได้ดีหรือไม่ และมีปัญหาอย่างไร

การประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัย

1. ควรนำงานวิจัยมาสรุปให้ง่ายต่อการเข้าใจ (simplify) และจัดทำเป็นเอกสารทางวิชาการอย่าง ง่าย ๆ ส่งให้เกษตรอำเภอทุกอำเภอโดยใช้งบประมาณ เพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อย ซึ่งให้ผลดีกว่าทั้งผลงานวิจัยไว้โดย เปล่าประโยชน์ทั้ง ๆ ที่เสียเวลาและเสียเงินเป็นจำนวน มากในการวิจัยมาแล้ว
2. งานประชุมวิชาการประจำปี ซึ่งจัดโดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ควรจะเป็นประโยชน์ต่อนักส่งเสริมได้ มากที่สุด โดยกรมส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุน ให้เกษตรอำเภอเข้าฟังการประชุมวิชาการนี้โดยพร้อม เปรียงกัน และฝ่ายจัดการประชุมควรจะมีงบประมาณ ค่าจัดพิมพ์เรื่องย่อให้มากขึ้น เพื่อแจกจ่ายไปยังเกษตร อำเภอทุกอำเภอต่อไป

ผู้ทำวิจัยหวังว่า งานวิจัยชิ้นนี้คงมีส่วนช่วยให้ การประสานงานระหว่างนักวิชาการและนักส่งเสริมได้ รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่ เกษตรกรและประเทศชาติในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2527. นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ปี 2527. กรุงเทพฯ.
 ชัยวี นฤทุม. 2525. หลักการส่งเสริมทั่วไป. นครปฐม. :
 คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เอกสาร
 ประกอบการสอนวิชาหลักการส่งเสริมทั่วไป
 (Ag. Ext. 401).

ชัยวี มนูญภัทรราชย์ และตระการศักดิ์ มณีภาค. 2522.
 ทัศนคติของเกษตรกรจังหวัดที่มีต่อหน่วยงานทางวิชา
 การเกษตร. ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตร-
 ศาสตร์ กรุงเทพฯ.
 Clark, R.C. 1974. *Agricultural Extension*. (mi-
 meograph)